

R-sana pop-up

Ei rasismille! -hanke

Vertaistoiminta

Liikkukaa – Sports for All ry

1. Rasismin määrittely

- Rasismi on ideologia, jossa uskotaan, että on olemassa erilaisia ihmisrotuja. Lisäksi uskotaan, että toiset roduista ovat ylempiarvoisia ja toiset alempiarvoisia. Racistisia tekoja ovat kaikki teot toisia ihmisiä kohtaan, jotka tehdään siksi, että toista ihmistä pidetään alempiarvoisena.
- Suomen Kuvalehden kysely rasistisista asenteista, elokuu 2015:
(<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/joka-seitsemas-suomalainen-on-rasisti-tassa-tuntomerkit/?shared=290251-b425ad99-500>)

2. Rasismin ilmeneminen

- Piirroksia: Fabrizio Scarpati <http://rednet.punainenristi.fi/node/16740>

Rasismien ilmeneminen Eksotiikka vs. Nimby

- Piirroksset: Fabrizio Scarpati <http://rednet.punainenristi.fi/node/16740>

Rasismien ilmeneminen

- **Rasistisia tekoja** voi olla monenlaisia: väkivalta, katse, poissulkeminen,
- Myös rasistinen huutelu ja puhe on rasistinen teko
- Tyypillisesti **julkisilla paikoilla**, liikennevälineissä, ravintoloissa (tai niiden ovella), työyhteisöissä, perusopetuksessa jne.
- Lisäksi myös yleiset **toimintatavat** tai yhteiskunnan **rakenteet** voivat olla rasistisia. (**piilorasismi, rakenteellinen rasismi**)
 - Esimerkki 1: kaikilta työnhakijoilta vaaditaan yhtäläisesti erittäin hyvää suomen kielen taitoa, vaikka kaikissa töissä sellaista ei todellisuudessa tarvita.
 - Esimerkki 2: Suomeen muuttaneiden perheiden Suomessa syntyneet lapset ohjataan koulussa automaattisesti suomi toisena kielenä (S2) opetukseen, vaikka he voisivat osallistua normaaliin äidinkielen opetukseen.

Rasismin ilmeneminen

Videoita

- Espanjan Punainen Risti: <http://www.youtube.com/watch?v=2c0mfzhI2Vg>
- Ei rasismille! Asennetalkoot <https://www.youtube.com/watch?v=VPr6mQ-QoKw>
 - o Engl. tekstillä: <https://www.youtube.com/watch?v=kfl3sm5UD34>

3. Omat kokemukset

Onko sinulla rasistisia kokemuksia?

- a) rasismin kohteeksi joutumisesta
- b) rasismin/rasistisen teon todistamisesta.

Missä, mitä, miksi?

Missä olet kohdannut rasismia?

Kuvaile, mitä tapahtui?

Miksi mielestäsi tapahtui, mitä tapahtui? Mistä syystä joku toimi väärin? Mikä teki tilanteesta rasistisen? Laukaisiko jokin tekijä rasistisen tilanteen?

Omat kokemukset

Mitä sinä teit tilanteessa?

Jos paikalla oli muita ihmisiä, mitä he tekivät? Mitä olisit toivonut heidän tekevän?

Vastapainoksi: Mieti, missä rasismia EI ole?

Omat kokemukset

Miten reagoida rasistisiin tilanteisiin?

FAKTA 1: Maailmassa, kaikkialla, on epäilemättä ihan oikeita rasisteja.

FAKTA 2: Jonkun **ihmisen nimeäminen** rasistiksi, etenkin yksittäisen teon tai kommentin perusteella, ei kuitenkaan korjaa ongelmaa tai tee ketään onnellisemmaksi.

Tietyn **teon** kyseenalaisuus ja mahdollinen **rasistisuus** on syytä osoittaa ja tuomita, mutta henkilöön menevä syyttely pikemminkin tappaa mahdollisuuden kommunikaatioon ja muutokseen.

Miten minun tulisi reagoida rasistisiin kommentteihin tai tilanteisiin toimiessani vapaaehtoisena?

1 PYSY RAUHALLISENA. Omat tunteet nousevat helposti pintaan, kun kohtaat epäoikeudenmukaisuutta. Rauhoittele ensin itseäsi liiallisen provosoitumisen välttämiseksi.

2 Jos tilanne on hyvin uhkaava, **SOITA APUA** paikalle. Viranomaisilla on velvollisuus puuttua ja 112 auttaa.

3 Jos tilanteeseen meno yksin jännittää, **HAE TUKEA MUILTA** silminnäkijöiltä. Kun joku tekee aloitteen tilanteen ratkaisemiseksi, yleensä muutkin rohkaistuvat puuttamaan.

4 KORJAA VIRHEELLISET TIEDOT, joita huomaat rasistisessa puheessa. Jos kyseessä on tuttu, asiaan voi palata myös myöhemmin: *"Muistatko, kun puhuit eilen kahvitauolla maahanmuuttajien saamista sosiaaliuista. Otin hieman selvää, ja itse asiassa..."*. Rasistisia vitsejä kuullessasi on hyvä käyttää tilannetajua: annatko itsestäsi oikeanlaisen viestin nauramalla muiden mukana.

5 Sinulta ei vaadita sankaritekoja. Jos takaisin sanominen pelottaa, jo pelkkä rasistisen huutelun **KOHTEEN VIEREEN MENEMINEN** jättää voimakkaan viestin: minä olen hänen puolellaan sinua huutelijaa vastaan. Vierellä seisominen on merkki myös huutelun kohteelle ja muulle lähiympäristölle, että rasisti on tekoineen yksin.

6 Kun tilanne ei ole liian uhkaava, **PUUTU TILANTEESEEN SANOMALLA VASTAAN** asiallisesti ja rauhallisesti. Vastalause antaa tärkeän viestin kaikille paikallaolijoille: rasistinen käytös ei ole hyväksyttävää ja sitä ei tarvitse sietää. Yksi tehokas ja herättävä keino on toistaa rasistinen viesti: *"Sinä kysyit lapseltani, onko banaani hyvää. Viestisi kuulosti rasistiselta ja se on väärin."*

7 Älä pelkää epäonnistumista, **TÄRKEINTÄ ON TEHDÄ JOTAIN**. Jos joudut osalliseksi rasistiseen tilanteeseen, on siitä hyvä keskustella jonkun kanssa jälkikäteen. Älä epäröi kertoa asiasta esimerkiksi järjestösi työntekijälle.

8 Mikäli et uskalla toimia itse tilanteessa, **OSOITA MYÖTÄTUNTOSI RASISMIN KOHTEELLE**, esimerkiksi jäämällä juttelemaan tilanteen jälkeen ja pahoittelemalla tapahtunutta. Kuuntelu helpottaa ja rauhoittaa mahdollisesti järkyttyneen ihmisen oloa sekä osoittaa, että et ole samaa mieltä rasistin kanssa.

9 **ÄLÄ HYVÄKSY LOUKKAAVAA NIMITTELYÄ.** Tällaisia loukkaavia nimityksiä ovat esimerkiksi "neekeri", "ryssä" tai "manne". Nimittelystä voi myös olla kyse rikoslaisissa rangaistavaksi säädetystä kunnianloukkauksesta.

10 Jos joudut rasistisen hyökkäyksen kohteeksi internetin tai sähköpostin välityksellä, **SÄILYTÄ VIESTI, MUTTA ÄLÄ VASTAA SIIHEN**. Kerro asiasta myös lähimmälle työntekijälle järjestöissäsi. Mikäli viestissä on uhkaava sävy, ilmoita siitä poliisille.

LÄHDE: <http://eirasismille.fi/uutinen/tammikuu-16-2015-1404/miksi-vastustan-rasismia---asennetyokalu-tyontekijoille-ja>

4. Mitä tehdä tilanteen jälkeen?

Tunnistaminen:

A. **Tekijöiden tunnistaminen:** Onko tietoa kuka tai ketkä olivat ne, jotka rasistiseen tekoon syyllistyivät?

B. **Rasismin tunnistaminen:** Miksi kyse oli rasismista?

Kontaktin luonne: Oliko kyseessä satunnainen kohtaaminen vai ihmiset, joihin törmää säännöllisesti? Onko mahdollista keskustella heidän kanssaan?

Selvityspyyntö: Entä pyytää selvitystä heidän edustamaltaan organisaatiolta? (Esimies, koulun/oppilaitoksen tms. henkilökunta jne.)

> **FAKTAT:** Mitä tapahtui, milloin tapahtui, missä tapahtui, kuka teki; ketkä voivat todistaa?

> **TOIMENPITEET:** Tapauksen vieminen jatkokäsittelyyn (rikosilmoitus, työnantajan selvitys, yhdenvertaisuusvaltuutettu, työsuojeluviranomaiset (AVI), koulu etc.)

TUEN TARVE: Rikosuhripäivystys, Ei rasismille -hanke

5. Lisätietoa, tukea ja työkaluja

- Rikosuhripäivystys www.riku.fi

- Poliisi: [Nettivinkki](#)

- Työsuojeluviranomaiset

<http://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/yhdenvertaisuus/syrjinta>

- Yhdenvertaisuusvaltuutettu: [Kantele syrjinnästä](#)

- [Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta](#)

- RASMUS ry: tiedotusta, keskustelua, kampanjoita

- Etnisten vähemmistöryhmien keskinäiset suhteet: [EVVR-hanke](#)

tutkii ja tukee 11-25 -vuotiaiden nuorten keskinäiseen rasismiin liittyviä tilanteita.

Ennaltaehkäisy

- **Yhdenvertaisuussuunnittelu** : Joillekin velvoite, muille mahdollisuus!
- Materiaaleja yhdenvertaisuuden tueksi: www.yhdenvertaisuus.fi
- Matalankynnyksen työkalu: **Syrjinnästä vapaa alue**
Liittyminen kampanjaan + keskustelu siitä,
mitä liittymisellä tarkoitamme

**Syrjimättömyys on liittymisessä tavoite,
ei ennakkoehto!**

Muista myös Rasisminvastainen viikko maaliskuussa!

Rasismiin puuttumisen treenikehä

- Forum-teatterin keinoin
- Kesto 2-3 h, 10-20 osallistujaa

Voidaan toteuttaa niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin kanssa.

Pysy kartalla:

www.eirasismille.fi

<https://www.facebook.com/eirasismille>

